

Við lönngjaldsstovuni fekk arbeidarinn pening í hondina

Fleiri arbeidarar hövdu ongatið fingið feríupengar

Í 1956 stovnaði Vestmanna Arbeiðarafelag eina lönngjaldsstovu og stutt eftir komu handverkararnir uppi. Sjálfur hefur Arne havt lönngjaldsstovuna um hendi til fyrri ekki so lang-ari tíð síðani.

Arne greiðir frá, at nakað av trupulleikum vóru at fáa hana at koyra. Tað var mótstøða frá arbeidsgevarum, men eisini fleiri arbeidarar vóru imóti. Men onkur teirra hefur seinri sagt, at eingin annar enn hann var fegnari um hana og tann týðning hon fekk. Arne greiðir soleiðis frá:

— Arbeidsgevarar tá høvdu ofta handil samstundis. Teir lótu vera við at gjalda lön og fingið fólk við at keypa frá sær. Teir vóru greiðir yvir, at fekk fólk við pengarnar, og kundu keypa hvar tey ynsktu, bleiv órvisi. Tað va hetta teir hingu seg í. Og fólk við fekk ekki pengarnar. Tí var neyðugt við eini lönngjaldsstovu.

— Arbeiddu tit leingi við málinum?

— Nokkso leingi. Tað bleiv útsett og útsett. Teir hálaðu tað út víku eftir víku, men so noyðust vit bara

at siga: nú sker tað. Tá høvdu vit gjørt avtalu um lönngjaldsstovuna frammanundan. Vit arbeiddu við málinum frá um veturin og hon lat upp síðst í august árið eftir.

— Men tað hevur ikki altið verið behagiligt, og tað gekk ikki bara út yvir meg, men familjan merkti tað eisini — at tað var eg sum stóð aftanfyrri. Eg kundi taka alt, men tá tað gekk út yvir tey, ja, tað var tað sum eg ringast kundi taka.

Arne greiðir frá, at ætlanin var, at handverkararnir skuldu vera við, og høvdu luttikið í samráðingunum, men tá tað kom til stykkis, komu teir kortini ikki. Hann sigur tí, at hann fyrsta tíðin var keðilig. Sum dømi nevnr hann skipasmíðjuna, har arbeidararnir fingi lön á lönngjaldsstovuni, meðan handverkararnir ikki fingi. Teir komu við várið eftir.

— Tað var serliga ringt at fáa feríupengarnar aðrenn lönngjaldstovan kom. Eg minnst, at nógvir eldri menn komu í 1957, tá feríupengar skuldu útgjaldast, og søgdu, at teir

ongatið høvdu fingið feríupengar fyrr, greiðir Arne frá.

Men tað var ikki uttan stríð, at lönngjaldstovan fekk feríupengarnar at umsita. Sjálfur var Arne í landsstýrinum og kannaði møguleikan. Tað gekk, treytað av at hann kundi garanterera fyrri, at peningurin kom á rætt stað — at mennirnir fingi peningin.

— Men nú eru stórar broytingar hendar, og fólk við fær sambært sáttmála lön til ásetta tíð, ofta gjøgnum peningastovn, hevur lönngjaldstovan tí nakran týðning í dag afturimóti tá?

— Eg haldi ikki, at tað verður so lætt at fylgja hesum málinum um samtíðarskatt upp, har eingin lönngjaldstova er. Tað kemur so litið fram. Og stendur eingin aftanfyrri, um mistøk taka seg upp, so kann arbeidarinn koma illa fyrri.

Eisini visir Arne á, at har lönngjaldstovur eru, eru eingir trupulleikar við limagjaldi o.t.l. T.d. skulu arbeidsgevarar eftirhalda »hálvprosent-gjaldinum« til FA, har ongar lönngjaldstovur eru. Men mangan

staðni kemur peningurin ikki fram og FA hevur havt fleiri sakarmál um hetta gjaldið. Teir draga peningin frá og tvær ferðir um árið sendir hon hann til FA. Eg vil í hvørt fall fráráða at leggja lönngjaldstovur niður.

Mangastaðni høvdu fólk staðið á berum, um tey ikki høvdu lönngjaldstovur, og hesi feløgini, haldi eg, standa sum heild sterkari.

Men lönngjaldstovan hevur ikki bara havt týðning fyrri arbeidsfólkið í Vestmanna. Hon hevur eisini havt týðning fyrri arbeidsplássini. T.d. setti lönngjaldstovan 235.000 kr. í skipasmíðjuna og eisini eigur hon partapening í fiskavirkinum. Har afturat veðheldur hon fyrri rakstrarlön.

á einum flakavirki, ið hevur eina bonuskipan, verður bonussíð roknad út. Men virkið trekkir 9,5 pst. av bonussinum at goyma til feríupengar.

— Men tað er tað, sum flakakvinnurnar eiga afturat. Tað er ikki nakað, sum teir skulu gjalda sær. Kvinnurnar eiga 9,5 pst. afturat bonussinum. Men virkið tekur peningin av og goymir hann sum feríupening.

— Skulu vit hava eina bonusskipan, so er tað nakað, vit skulu samráða okkum til. Tað ber ikki til, at tað skal vera nakað sum annar parturin sigur: — soleiðis skal tað vera.

Mangan ótespiligt

— Tá tú komst í stjórnina í FA var einki vegasamband hiðani. Var tað ikki ofta trupult?

— Heilt ræðuligt. Tað var trupult at koma aftur og fram. Tað var koyrandi til Kollafjarðar. Men tað var ofta ringt at koma fram til Kvivíkar. Vit fóru við Ólavi til Kvivíkar og ofta kundi man fáa ein karm — tá breyt upp um pierin, tá man var komin uppá land í Kvivík.

— Einaferð minnst eg, at tað kom nógvir kavi meðan eg var í Havn. Eg hevði verið til fundar og hevði ligið einar tveir dagar útyvir, so eg mátti norður aftur. Eg fór so við Streymi. Løgdu at við Sjógv í Kollafirði. Eg var einsamallur sum skuldi longur fram. Vit tóku ein bát inn til Geytan. Drakk ein drekkamunn har, og fór so til gongu.

— Tá eg kom til Leynavatn ívaðist eg í at halda fram inn móti Grønna og halda upp um Gotursháls. Men eg tordi ikki, tí eg hevði ikki gingið tann vegin áður og til tíðir var tjúkt í kavaroki, so eg valdi at halda meg til vegin. Men tá eg kom til Stykkið var heilt galið, so eg mátti halda

Arne á Rógvu hevur eisini luttikið í politikki. Hann sat í »kommunalinum« í 27 ár. Fleiri ár var hann sóknarstýrisformaður. Myndin er frá kongsvitjanini í 1956. Á myndini siggjast m.a. aftan fyrri kongshjúnini Elkær-Hansen, ríkisumboðsmaður, í roðini hinumegin Arna av Rógvu H.C. Hansen, forsætisráðharri og kona hansara, Niels Winther-Poulsen, landsstýrismaður, Ragnhild og Petur Mohr Dam, lögmaður og við mikrofon í hond stendur Niels Juel Arge, útvarpsstjóri, uttast høgurmeigin